

Den fiskeripolitiske situation i Grønland efter udmeldelsen af EF

Af Einar Lemche

Forfatteren er konsulent ved Grønlands Hjemmestyre, og denne artikel bygger på et foredrag holdt på den 19. nordiske fiskerikonference i Ålesund, august 1984.

Den 1. januar 1985 er en skelsættende dato i Grønlands nyere historie. Den dag træder Grønland ud af EF, og den dag får hjemmestyret kompetencen til at fastsætte regler for fiskeriet på Grønlands fiskeriterritorium. Samtidig overtager Grønlands hjemmestyre produktions- og salgsvirksomheden fra Den kgl. grønlandske Handel og får derved kompetencen til at styre udviklingen i den grønlandske fiskeriproduktion.

Grønlands fiskeripolitiske situation *indenfor* EF har som bekendt været den, at alle overordnede beslutninger med hensyn til regulering af fiskeriet er taget i Bruxelles. Det gælder fastsættelsen af TAC'er, fastsættelsen af vores egne grønlandske kvoter, fastsættelsen af kvoter til andre EF-medlemslande, forhandlinger med andre lande – herunder Island, Færøerne og Norge – og fastsættelsen af kvoter til disse lande, fastsættelsen af regler om tekniske bevaringsforanstaltninger og kontrol o. s. v.

I et samfund, der er så stærkt afhængigt af fiskeri, som Grønland er, det ganske klart, at en så omfattende styring udefra, som Grønland ikke har haft den

store indflydelse på, ikke er acceptabel i langden. Fiskerispørgsmålet har derfor været den vel nok væsentligste enkeltfaktor bag beslutningen om Grønlands udmeldelse af EF.

Alt dette vil blive ændret, når vi kommer ud af EF.

Men først vil jeg redegøre for den – noget komplicerede – aftale, som vi har truffet med EF.

Aftalerne består af en samlet pakke, der omfatter den OLT-status, som vi ønskede, toldfrihed for vore produkter i EF, som vores erhvervsliv naturligvis er yderst interesseret i, en 10-årig rammeaftale om fiskeri (uden kvoter til EF) samt en 5-årig fiskeriprotokol med kvoter til EF og med et samlet pengebeløb til Grønland på over 1 mia. d.kr.

Lidt mere detaljeret kan aftalernes indhold resumeres således:

Grønland udtræder af samtlige tre Europæiske Fællesskaber med virkning fra 1. januar 1985. Såfremt ratifikationsproceduren endnu ikke er tilendebragt i alle medlemslande på dette tidspunkt, fastsætter EF-Rådet midlertidige over-

gangsforanstaltninger, der stiller Grønland på samme måde, som hvis aftalekomplekset var trådt i kraft.

Grønland indføjes som OLT-område i EØF-traktaten og optages i den gældende OLT-ordning og de fremtidige ordninger, der afløser denne.

I modsætning til de øvrige OLT-områder garanteres Grønland toldfrihed for eksporten til EF, så længe EF kan udøve fiskeri ved Grønland i henhold til de fiskeriprotokoller, der løbende kan aftales i henhold til fiskeriaftalen. Hvis der ikke aftales nogen ny fiskeriprotokol efter udløbet af den første, der varer 5 år, falder Grønland tilbage på den almindelige toldbestemmelse i OLT-ordningen, hvorefter told *kan* pålægges OLT-områdernes eksport til EF, bl. a. af fisk.

Grønland fastsætter i henhold til fiskeriaftalen selv de årlige TAC'er for hver enkelt bestand, og fastsætter egenhændigt tekniske bevarings- og kontrolbestemmelser. Grønland er herunder forpligtet til at respektere de videnskabelige biologiske anbefalinger samt de regler, der følger af den almindelige havret. Fiskeriaftalen løber i 10 år.

Grønland udsteder i den første fiskeriprotokols 5-årige periode licenser til EF-fartøjer til årligt at fiske de mængder, der er fastsat i protokollen, hvilket svarer til godt 100.000 tons torskeækvivalenter, mod godt 150.000 tons torskeækvivalenter i 1984 (inklusive færøsk og norsk fiskeri). – EF har mulighed for at afgive dele af sine kvoter til Norge.

Grønland modtager årligt som betaling for disse fiskerimuligheder 26,5 mill. ECU, hvilket svarer til ca. 216

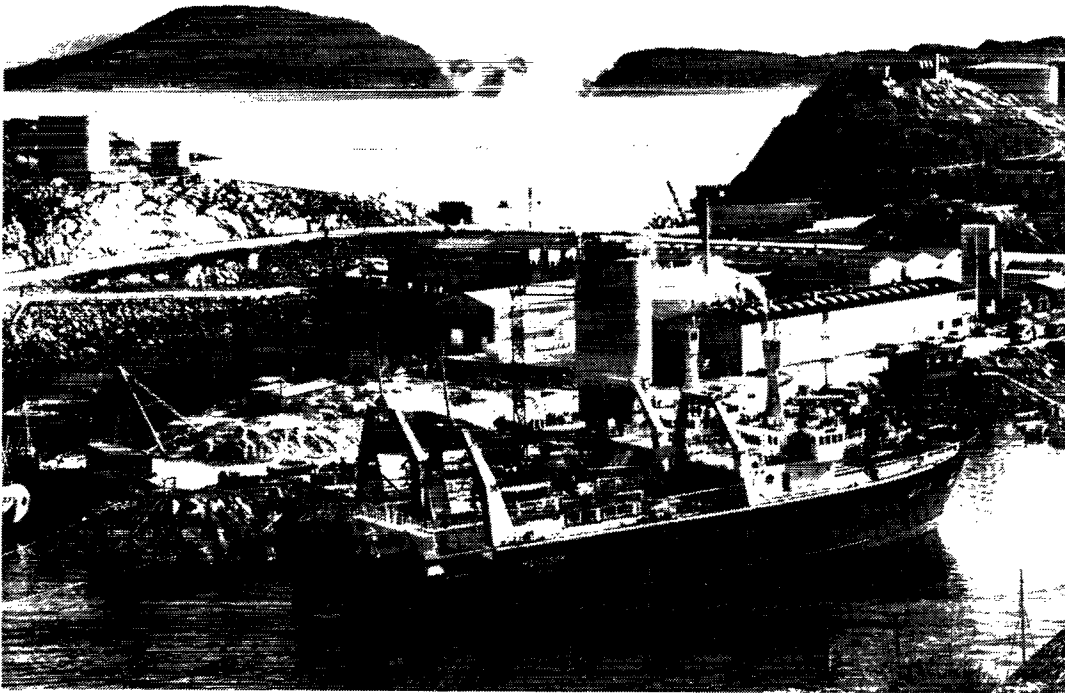
mill. d.kr. Beløbet kan nedsættes, hvis Grønland ikke opfylder sine forpligtelser i henhold til fiskeriprotokollen. Omvendt kan kvoterne til EF nedsættes, hvis EF ikke betaler det aftalte beløb.

Hvis vi, på grund af biologisk nødvendighed, fastsætter TAC mindre end de mindstemængder, der er aftalt til Grønland i protokollen, bortfalder EF's fiskerirettigheder, uden at EF derfor har lov til at standse sine betalinger.

Såfremt Grønland ikke selv har kapacitet til at opfiske overskydende fiske-mængder, og *kun* i så fald, har EF en særlig forret til at tilforhandle sig yderligere fiskerimuligheder. Hvis dette bliver aktuelt, skal EF betale en pris, der mindst svarer til den pris, der ydes for de faste kvoter. Det er specielt nævnt, at Grønland skal tilbyde op til 20 % af de *overskydende* mængder af den del af TAC, der ligger over 75.000 tons torsk ved Vestgrønland. Dette er ikke til hinder for udnyttelse af en grønlandsk kapacitet ved joint-venture arrangementer.

Og hvad er så de perspektiver, der tegner sig det første halve eller hele år fra nu. Jeg vil prøve at opdele det arbejde, vi står overfor, i en intern og en ekstern side:

Internt arbejder vi for det første med at udarbejde nye fiskeriregler. Der bliver tale om en ny fiskerilov, som skal afløse dels Ministeriet for Grønlands fiskerilov dels hjemmestyrets fiskerilov, som kun vedrører visse områder af det grønlandske fiskeri. De nye kompetencer til at fastsætte TAC'er, kvoter, tekniske bevaringsforanstaltninger, kontrolregler o. s. v. bliver indarbejdet i den nye lov.

KGH-trawlere ved fiskefabrikken GFI i Nuuk. Foto: Erik Holm.

Desuden arbejder vi med nye bekendtgørelser bl. a. om licenser, tekniske bevaringsforanstaltninger og kontrolregler. Vi prøver her at drage nytte af de erfaringer, vi har høstet, af hvilke jeg ved denne lejlighed gerne vil fremhæve dels de mange oplysninger, vi har fået fra fiskeriadministrationerne i andre

nordiske lande, dels de råd, vi har fået fra fiskerne og fra vores fiskeriinspektion, når det har vist sig, at de praktiske realiteter på fiskefelterne ikke ganske har svaret til forestillingerne hos de regeludstedende skrivebordsfolk.

For det andet overtager vi som nævnt Den kgl. grønlandske Handels produk-

tions- og salgsvirksomhed. Dette indebærer, at hjemmestyret overtager størstedelen af det produktionsapparat, der er knyttet til forarbejdning af produkterne fra de grønlandske fisker-, fanger- og fåreholdererhverv. Hjemmestyret overtager ligeledes statens trawlvirksomhed. Hertil kommer en overtagelse af Den kgl. grønlandske Handels salgsvirksomhed indenfor området samt en generel bemyndigelse til at regulere det samlede salg og eksport af grønlandske produkter.

Det er hensigten, at den nuværende produktions- og salgsvirksomhed oprettholdes som et sammenhængende selskab. Derimod forestiller vi os, at dispositionsretten vedrørende de enkelte produktionsanlæg uddelegeres lokalt, idet vi ikke finder det hensigtsmæssigt at videreføre den nuværende meget centraliserede organisationsform.

Der skal naturligvis være nogle rammer for hvert produktionsanlægs virksomhed. Disse rammer vil vi tilvejebringe ved en planlægning for, hvorledes fiskeriressourcerne i hvert regionalt område mest hensigtsmæssigt kan udnyttes i årets forskellige sæsoner.

Indenfor denne regionale planlægning tilstræber vi altså, at de fleste beslutninger vedrørende driften af de enkelte produktionsanlæg skal varetages lokalt. Når det drejer sig om fabrikkerne, forestiller vi os dette realiseret ved, at der ved hver fabrik nedsættes et produktionsudvalg med budget- og driftsansvar. Udvalget skal udarbejde budgettet og følge driften, medens den daglige ledelse skal være ansvarlig overfor produktionsudvalget. Produktionsudvalge-

ne skal bestå af repræsentanter fra fiskerne, arbejderne og vedkommende kommunalbestyrelse. – Virkeliggørelsen af disse tanker kan naturligvis ikke ske på en gang, men kræver en kortere eller længere udviklingsproces, afhængig af lokalsamfundets interesse og engagement.

Med hensyn til de eksterne forhold regner vi med, at Grønlands Hjemmestyre får en forhandlingskompetence, som svarer til den, Færøerne har i dag. Vi forudser, at vi får betydelig mere kontakt med vore nabolande – også inden for rammerne af det nordatlantiske samarbejde – end vi har kunnet have hidtil, hvor vi har været bundet af EF. Medens vi altså ser frem til et tættere samarbejde – bilateralt og iøvrigt også i internationale fiskeriorganisationer – er det også klart, at der må være en balance i de aftaler, vi når frem til. Vi er åbne overfor forhandlinger og går ind til dem med fortrøstning om, at den smidighed, man forventer af os, modsvares af en tilsvarende fleksibilitet på den anden side af forhandlingsbordet.

Et andet område, hvor vi ser frem til et praktisk samarbejde med andre lande, er kontrollen med fiskeriet. – Som bekendt er det grønlandske fiskeri kendetegnet ved, at det for tiden i al væsentlighed kun drives på Grønlands eget fiskeriterritorium. Det er derfor indlysende, at de ikke-grønlandske fiskere, som får adgang til at fiske hos os, betragtes med en kritisk interesse, hvad angår overholdelsen af vilkårene for dette fiskeri – en interesse, der nok er mere kritisk end den tilsvarende inter-

*Fiskeriinspektionen måler maskestørrelsen på trawlet ombord på det tyske skib Geeste, marts 1982.
Foto: John Rasmussen, Narssaq Foto.*

esse hos fiskerne i de lande, der driver fiskeri på andres territorium. Dette er baggrunden for, at vi planlægger at ind-

føre strengere kontrolregler end dem, der hidtil har været gældende ved Grønland. Vi tænker i den forbindelse også

Havnen i Nuuk. Isvinteren 1983-84. Foto: Anne Bang, Sermitsiaq.

på at optage samarbejde med kontrolmyndighederne i andre lande for i videst muligt omfang at sikre imod en gentagelse af de overtrædelser af fiskerireglerne (nogle har desværre været af grov karakter), som vi i de senere år har oplevet i vores farvande.

Som alle ved, hersker der ganske specielle forhold for fiskeriet i Grønland. Det grønlandske samfund er i meget væsentligt omfang afhængigt af fiskeriet. De klimatiske forhold er langt barskere end i andre områder af Nordatlanten, og udsving på mindre end een temperaturgrad kan være afgørende for, om en årgang af en fiskebestand bliver

rimelig god, svag eller nærmest ikkeeksisterende. Samtidig er der ved Grønland langt færre forskellige arter end andetsteds.

Det er en udfordring for Hjemmestyret at gå ind i opgaven med at skabe et velfungerende erhvervsliv ud fra de forudsætninger, vi har i Grønland. Vi vil på mange områder gå andre veje, end man kender andetsteds fra, netop på grund af forskellene i forudsætninger, men der vil også være mange områder, hvor vi kan lære noget af andre lande, og her glæder vi os navnlig til et kommende samarbejde med de andre nordiske lande.